

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ע"מ 20-01-21579 מאיר נ' רשות המיסים – פקיד שומה אילת

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת יעל ייטב

המערער

ירון מאיר

נגד

המשיב

רשות המיסים – פקיד שומה אילת

החלטה

מבוא

- 1 בקשת המערער לאפשר את חקירתם הנגדית, שלו ושל אחד מהעדים מטעמו, באמצעות
- 2 היוועדות חזותית.
- 3
- 4 הערעור הוגש על שומה שקבע המשיב בצו, על פי סעיף 152 **בפקודת מס הכנסה [נוסח**
- 5 **חדש]**, **התשכ"א- 1961** (להלן "**הפקודה**"), לשנות המס 2013-2016. המחלוקת בין
- 6 הצדדים, בקליפת האגוז, היא בשאלה האם זכאי המערער לפטור ממס על הכנסה
- 7 מדיבידנד, על פי סעיף 14(ג)(1) בפקודה, כטענת המערער, או שמא מדובר בהכנסה לפי
- 8 סעיף 2(1) בפקודה, כטענתו של המשיב.
- 9 לאחר שהתיק נקבע לשמיעת הוכחות הגיש המערער, ביום 27.1.2021, בקשה לאפשר
- 10 את השתתפותו בדיוני ההוכחות באמצעות היוועדות חזותית, באמצעות תוכנת זום,
- 11 לרבות חקירתו בחקירה נגדית. לטענתו של המערער, שהינו תושב ניו זילנד מאז שנת
- 12 2018, הוא סובל ממחלת מעיים אוטואימונית כרונית, קוליטיס כיבית, שבעטיה הוא
- 13 מצוי ברמות סיכון גבוהות להדבקות בנגיף הקורונה, ולסיכון לחייו ככל שידבק במחלה.
- 14 המערער הדגיש כי טיסה מניו זילנד לארץ כרוכה במעבר במדינה אסיאתית, ובשהיה
- 15 בבידוד במלונית בעת ההגעה. לבקשתו צירף המערער המלצה רפואית להימנע מכול
- 16 נסיעה בינלאומית בעת הזו, במיוחד למדינת ישראל, מדינה שהטיסות אליה נאסרו
- 17 במועד הגשת הבקשה. המערער הביע חשש שככל שיגיע לארץ, יאלץ לשהות בבידוד
- 18 במלונית למשך שבועיים, ובשיבתו לניו זילנד יזדקק לבידוד נוסף בן שבועיים, בעיקר
- 19 בשל היותה מדינה "ירוקה". מעבר לעלויות הכרוכות בדבר, קיים חשש כי הטיסה
- 20 בינלאומית תוגבל פעם נוספת, והוא יאלץ להישאר במדינה אסיאתית שבה הסיכון
- 21 להדבקות רב. עוד טען כי נסיעתו כרוכה גם בחשש הדבקה בנגיף לאשתו ולילדיו
- 22 הקטינים, המתגוררים כאמור בניו זילנד. המערער הפנה לתקנה 72 **בתקנות סדר הדין**

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ע"מ 20-01-21579 מאיר נ' רשות המיסים – פקיד שומה אילת

תיק חיצוני:

- 1 האזרחי, התשע"ט-2018, וכן להודעת הנהלת בתי המשפט מיום 7.1.2021, בדבר קיום
2 דיונים בעת הזו, נוכח מגפת הקורונה.
- 3 4. ביום 7.3.2021 הגיש המערער בקשה נוספת, לקיים גם את חקירתו של העד מטעמו, מר
4 עמיר גרוס, באמצעות היוועדות חזותית. בבקשה פורט כי העד, תושב טנזניה, עזב את
5 ישראל בשנת 1997, ומזה כשנתיים הוא מתגורר בתאילנד. פורט כי העד מחלים ממחלת
6 הסרטן, ועל פי יעוץ רפואי שקיבל, מומלץ כי בתקופת מגפת הקורונה יישאר בתאילנד,
7 בשל הסיכון הצפוי לו מהמחלה.
- 8 5. המשיב התנגד לבקשתו של המערער באשר להשתתפותו בדיון ההוכחות באמצעות
9 היוועדות חזותית, וטען כי עמדתה העקרונית של המדינה, כפי שהובעה בהליכים רבים,
10 היא שככלל אין מקום לקיים דיוני הוכחות בהיוועדות חזותית. הודגש כי אבן היסוד
11 בקביעת מהימנות העדים היא שמיעת עדותם באולם בית המשפט, בשעה שהם מעידים
12 עדות פרונטלית, ונחקרים באופן ישיר ובלתי אמצעי. נטען כי מדובר בצורך בסיסי, הן
13 לבית המשפט והן לצדדים, וכי חקירה נגדית באמצעים טכנולוגיים עלולה לפגוע ביכולתו
14 של ב"כ המשיב לחקור את המערער כנדרש, באופן יעיל, ישיר ובלתי אמצעי. עוד נטען
15 כי האמצעי הטכנולוגי נתון לשיבושים, להקפאת תמונה, להתנתקות השיחה, והעדר
16 אפשרות לראות את העד בצורה המאפשרת לראות את גופו ולהתרשם מאותות האמת
17 בעדותו. כן הודגש כי קיים קושי לשלוט על המתרחש בסביבתו של העד, האם קיימים
18 לצדו אנשים נוספים, האם הוא נותן את עדותו מתוך הכתובים, והאם בזמן עדותו
19 מועברים לידו מסרים שונים, בכתב או בעל פה. עוד צוין כי בחקירה מרחוק קיים קושי
20 להציג לעד מסמכים שונים, קושי העלול להתעצם בשעה שמדובר במסמכים רבים. נטען
21 כי עדות באמצעות היוועדות חזותית מובילה לחוסר שיוויון בין הצדדים. הודגש כי
22 המערער הוא העד המרכזי, היחיד שיכול לתת עדות בדבר הפעולות שעשה מביתו בארץ
23 לטובת החברות שהוא מנהל באפריקה, ומכאן החשיבות הרבה שבחקירתו באולם בית
24 המשפט. המשיב הוסיף וטען, על יסוד מידע שמצא בגוגל, כי החולים המחלת הקוליטיס
25 הכיבית אינם חשופים לסיכון מוגבר הקשור בקורונה, ביחס לכלל האוכלוסייה. נטען כי
26 מאז הגשת הבקשה חדלה ניו זילנד להיות מדינה ירוקה, והתגלו בה מקרי קורונה.
27 לעומת זאת, מדינת ישראל חדלה מלהיות מדינה "אדומה". במצב דברים זה, כך נטען,
28 אין מקום לפגוע בזכויות הדיוניות של המשיב ולפטור את המערער, שאינו מציג טעם
29 יוצא דופן, מהתייצבות לדיון. המשיב הציע כי הדיון יתנהל באולם גדול ממדים, מאחורי
30 מחיצות זכוכית, אף הציע לדחות את דיון ההוכחות במספר חודשים. לחילופין התבקש
31 בית המשפט לקבוע חלופה שתצמצם את הפגיעה במשיב.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ע"מ 20-01-21579 מאיר נ' רשות המיסים – פקיד שומה אילת

תיק חיצוני:

6. אשר לבקשה לאפשר את חקירתו של מר גרוס בהיוועדות חזותית, טען המשיב כי אף שהוא מתנגד לבקשה, מטעמי התנגדותו לבקשה בדבר העדתו של המערער בהיוועדות חזותית, להבדיל מהמערער, שנוכחותו נדרשת ביותר, עדותו של מר גרוס מצומצמת יותר, וניתן לשקול את העדתו מרחוק, אף את הויתור על חקירתו, בכפוף לתוצאות חקירת יתר העדים. אשר על כן התבקש בית המשפט לדחות את הכרעתו בבקשה בדבר העדתו של מר גרוס בהיוועדות חזותית.

דיון והכרעה

7. תקנה 72(ב) **בתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018** (להלן "**תקנות סדר הדין האזרחי**") קובעת את סמכותו של בית המשפט להתיר שמיעת עדות בדרך של היוועדות חזותית, אם השתכנע שהתקיימו תנאים אלה: (1) הגעתו של העד לבית המשפט שבו נדונה התובענה תקשה עליו מאוד והוא נתן את הסכמתו למתן עדות בדרך זו; (2) עדותו של העד חיונית לשאלות השנויות במחלוקת; (3) אין מניעה מבחינת מדינת החוץ לשמיעת עדות זו בתחומה. בתקנה, וכן בהוראות מנהל בתי המשפט, נקבעו הוראות שנועדו להבטיח ניהול תקין של הדיון באמצעות היוועדות החזותית, ומניעת התקלות הטכניות האפשריות שעליהן עמד המשיב בהתנגדותו, כמו גם הבטחת האפשרות להתרשם מהעד ומסביבתו.

8. התקנה האמורה מתייחסת במפורש למתן **עדות**, ואינה מצמצמת את ההיוועדות החזותית לדיונים מקדמיים, אף אינה מסייגת את תחולתה לשמיעת עדויות של עדים שאינם בעלי הדין. זאת ועוד. סמכות בית המשפט להתיר היוועדות חזותית אינה מותנית בהסכמת הצדדים.

9. הוראת התקנה, המקנה סמכות מפורשת לבית המשפט להתיר גביית עדות בהיוועדות חזותית, מחזקת ומרחיבה את המגמה שהתפתחה בפסיקה ברבות השנים, בד בבד עם ההתפתחות הטכנולוגית, לגמישות בהעדרות לבקשות למתן עדות בהיוועדות חזוית.

10. כפי שציין המלומד ד"ר ש' לוי, בספרו תורת הפרוצדורה האזרחית- מבוא ועקרונות יסוד, ע"מ 114-115, ביחס לסעיף 13 **בפקודת הראיות [נוסח חדש]**, אשר שימש בעבר כמקור לסמכותו של בית המשפט להורות על חקירה בהיוועדות חזותית-

"**הפרשנות המחמירה של סעיף 13 חייבת להשתנות. האמצעים הטכניים הקיימים כיום מאפשרים הקלטת העדות בעזרת מיכשור של וידאו ואמצעים אלקטרוניים אחרים, שיוכלו לתת תמונה, פחות או יותר ברורה, על מהימנותו של עד, שאפילו חקירתו בחקירה שכנגד הוקלטה. השיקול שגביית העדות בחו"ל תמנע מהשופט**

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ע"מ 20-01-21579 מאיר נ' רשות המיסים – פקיד שומה אילת

תיק חיצוני:

1 התרשמות ישירה מהעדות פחת בהרבה בחשיבותו וכך גם האבחנות בין התובע
2 לנתבע".

3 (וראו לעניין זה את החלטתה של כב' השופטת ד' דורנר ברע"א 3005/02 SmithKline
4 Beecham P.L.C. נ' אוניפארם בע"מ, פ"ד נו (6) (6) 865 (2002); רע"א 3810/06 דורי נ'
5 גולדשטיין (מיום 24.9.2007)).

6 11. כב' השופטת א' חיות (כתוארה אז) ציינה ברע"א 2772/12 פלוני נ' פלוני (מיום 8.5.12)-
7 הכלל הוא כי העדת עד מחוץ לתחום השיפוט תתאפשר במקרים חריגים בלבד
8 ו"דרך המלך" היא שמיעת העדים באולם בית המשפט בפני המותב המנהל את
9 הדיון, על מנת שיוכל להתרשם באופן ישיר ובלתי-אמצעי מן העדות.

10
11 כלל זה יפה ביתר-שאת כאשר בעדות התובע מדובר, אך אין זה כלל בל יעבור ובבואו
12 לשקול בקשה להעדת עד מחוץ לישראל על בית המשפט לבחון, בין היתר, האם
13 הבקשה הוגשה בתום לב; האם יש בידי העדים למסור עדות רלוואנטית לשאלות
14 העומדות במחלוקת; וכן האם קיימת סיבה טובה המונעת את בואם של העדים לארץ
15 ואת הופעתם לחקירה בבית המשפט בישראל (ראו: עניין גהל, 568; עניין מסס,
16 פסקה 4; עניין דורי, שם). טעמים הנוגעים למצבם הבריאותי של העדים עשויים
17 להיחשב כ"סיבה טובה" לצורך זה...).

18 12. כפי שציינה כב' השופטת ע' ארבל ברע"א 4718/13 מדינת ישראל נ' בולפון יון (מיום
19 29.6.2014)-

20 "... נקודת המוצא לדיון היא עדיפותה של העדות בין כותלי בית המשפט, זאת
21 מפאת החשיבות שבהתרשמות ישירה מעדות "חיה" לנגד עיני בית המשפט.
22 משום כך, אין לפתוח פתח רחב מדי ובלתי מוגבל לגביית עדות באמצעות
23 היוועדות חזותית ואין לוותר על הדרישה להציג, בתום לב, סיבה מספקת למתן
24 עדות בדרך זו (ראו רע"א 3810/06 י. דורי את צייקובסקי בניה והשקעות בע"מ נ'
25 גולדשטיין, פסקה 19 (24.9.2007)). יחד עם זאת, בנסיבותיו הייחודיות של
26 המקרה שלפנינו, שוכנעתי כי אין מניעה לאפשר את מסירת עדותם של המשיבים
27 על דרך של היוועדות חזותית.

28 ראשית, לא מצאתי ממש בטענת המדינה בדבר חיוניות נוכחותם הפיזית של
29 המשיבים בדיון.... זאת במיוחד בהתחשב בכך שהאמצעים הטכנולוגיים
30 העומדים לרשותנו כיום מאפשרים לבית המשפט להתרשם בצורה ישירה מהעד

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ע"מ 20-01-21579 מאיר נ' רשות המיסים – פקיד שומה אילת

תיק חיצוני:

- 1 המעיד בכינוס וידאו ואף לפקח על חקירתו ולכוונה בזמן אמת. בית המשפט
2 יכול, אפוא, לקבל תמונה ברורה, תרתי משמע, באשר למהימנותו של העד, ועל
3 כן קטן החשש מפני העדרה של התרשמות ישירה מן המעיד ומן העדות...".
- 4 13. עיגון האפשרות למתן עדות בהיוועדות חזותית בתקנות סדר הדין האזרחי מחזק את
5 ההכרה בדרך זו למתן עדות, במקרים המתאימים ובתנאים שנקבעו בתקנה. אף שמתן
6 עדות בדרך של היוועדות חזותית לא תעשה כדבר שבשגרה, היותם של העדים תושבי
7 חוץ, לצד בעיות בריאותיות, מצדיקה העתירות לבקשה, כפי שנקבע בהלכה הפסוקה זה
8 מכבר. הנטיה לקבל את הבקשה גוברת לעת הזו, בשים לב לקשיים הייחודיים שמעוררת
9 מגפת הקורונה. בעקבות מגפת הקורונה מוטלות, מעת לעת, מגבלות שונות על נסיעות
10 בין לאומיות, ועל תנאי בידוד במעבר בין המדינות, מגבלות הקיימות גם בימים אלו.
11 בענייננו מדובר בשני עדים המתגוררים מחוץ לישראל מגורים של קבע. השניים הציגו
12 אישורים רפואיים המעידים על סיכון מוגבר להדבקה ולסיכון חיים ביחס לכלל
13 האוכלוסיה, ועמדו על הקשיים להגיע לישראל לשם מתן העדות, בין היתר בשל
14 ההגבלות על טיסות לארץ, אך בעיקר בשל סיבות בריאותיות.
- 15 14. אף שהדרישה להגשת בקשה בתום לב הושמטה מתקנה 72, אציין כי להתרשמותי
16 הוגשה הבקשה למתן עדות בהיוועדות חזותית בתום לב. ברור מטענות הצדדים כי
17 עדותו של המערער חיונית עד מאוד להכרעה במחלוקת. אשר לעדותו של מר גרוס, ברור
18 כי העדות חיונית למערער, ובשלב זה אין טענה מצד המשיב כי לא מדובר בעדות חיונית.
19 לא הועלתה כל טענה שלפיה קיימת מניעה כלשהי מבחינת מדינת החוץ, ניו זילנד או
20 תאילנד, לפי העניין, לשמיעת העדויות בדרך של היוועדות חזותית בתחומה.
- 21 15. לא זו בלבד שתקנות סדר הדין האזרחי מקנות סמכות מפורשת להורות על מתן עדויות
22 בהיוועדות חזותית, סמכות שהייתה לעיתים שנויה במחלוקת בעבר, מטרתן של תקנות
23 סדר הדין היא להבטיח דיון יעיל ומהיר, ולפיכך ההצעה לדחות את דיון ההוכחות
24 למספר חודשים, עד להחלשות במגפת הקורונה, אינה תואמת את תכליתן של התקנות.
25 גביית העדויות באמצעות היוועדות חזותית מגשימה את מטרת התקנות ליעילות וכיבוד
26 הזמן השיפוטי.
- 27 16. בעקבות התקנת תקנה 72 נקבעו הוראות לגביית עדות באמצעות היוועדות חזותית,
28 אשר נועדו למנוע את התקלות שמהן חשש המשיב בהתנגדותו, ולאפשר לבית המשפט
29 שליטה בהליך והתרשמות מיטבית מהעדים. בתקופה האחרונה התנהלו בבית משפט זה
30 דיונים רבים בהיוועדות חזותית, בין היתר בשל מגבלות הקורונה, לרבות בתיקים
31 פליליים. הצגת מסמכים לעד אפשרית באמצעות המכשור הקיים כיום בבית המשפט,

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ע"מ 20-01-21579 מאיר נ' רשות המיסים – פקיד שומה אילת

תיק חיצוני:

וקיימת אפשרות לקרב את המסמך למצלמה. זאת ועוד, אין כל מניעה מלהכין צילום של המסמכים מראש, על מנת להעבירם בדוא"ל או בתוכנה ייעודית, כדי להקל על החקירה. בעניין ההתרשמות ממהימנות העדים מקובלים עלי דבריו של כב' השופט מ' תמיר ב ת"א 36715-10-18 VTB Bank PJSC נ' אלכסנדרוביץ' (מיום 14.2.2021), שלפיהם האמצעים הטכנולוגיים הקיימים כיום מאפשרים לבית המשפט להתרשם באופן ישיר מהעדים, לעיתים אף בצורה טובה יותר מאשר בדיוניים פיזיים המתנהלים בתקופת מגפת הקורונה, שבהם נדרשים העדים לעטות מסכות באופן המקשה על ההתרשמות מהבעות פניהם. על כל פנים, נטל השכנוע מוטל על המערער, וככל שתתעורר בעיית מהימנות היא תרבוץ לפתחו.

סיכום

17. באיזון המתאים בין השיקולים השונים מצאתי שיש להעתר לבקשה ולאפשר מתן העדות בהיוועדות חזותית. ההיוועדות החזותית לא תתאפשר באמצעות תוכנת זום, אלא באמצעות תכנת סקייפ, הכול בהתאם להנחיות שנקבעו לעניין זה. 18. על המערער להיערך לקיום החקירות בהתאם להנחיות ולהוראות בעניין קיום היוועדות חזותית, לרבות באמצעות שתי מצלמות, האחת שתכוון על העד והשנייה על החדר שבו נמצא העד, על מנת להפיג את חששותיו של המשיב. עדותיותם של שני העדים תתקיימנה במועד ההוכחות הראשון שנקבע. 19. המזכירות תודיע לצדדים.

ניתנה היום, י' ניסן תשפ"א, 23 מרץ 2021, בהעדר הצדדים.

יעל ייטב, שופטת